

LLIBRES

Josep Perarnau i Espelt

BEGUINS DE VILAFRANCA DEL PENEDÈS DAVANT EL TRIBUNAL D'INQUISICIÓ (1345-1346). DE CAPTAIRES A BANQUERS?

Ed. Institut d'Estudis Catalans. Facultat de Teologia de Catalunya. Barcelona – Roma, 2010.

Finalment veu la llum, en un esplèndid i ascètic volum de més de dues-centes pàgines, l'obra a la qual mossèn Perarnau ha dedicat bona part de la seva vida com a historiador medievalista. Tal com explica l'autor en una nota introductòria, el volum és el resultat de la tesi de llicenciatura presentada el curs 1979-1980 i dels diversos treballs posteriors, amb aportacions seves i d'altres autors, amb una segona part que ofereix consideracions sobre el tema en el decurs de tots aquests anys fins a arribar al moment actual.

En un primer espai del llibre, l'autor ens proposa l'anàlisi textual i la reconstrucció del procés inquisitorial contra els beguins de Vilafranca dels anys 1344 i 1345, amb la descripció del manuscrit del procés i la transcripció de tots els documents en llengua llatina, amb extenses i ben agraïdes notes d'edició i interpretació. El capítol segon està dedicat a tota la documentació complementària, amb la transcripció i estudi d'una vintena de documents. Especialment interessant per a qui en vol tenir una perspectiva general és la cronologia del procés, que s'inicia el 15 de maig de 1345 amb l'arribada a Vilafranca del frare franciscà Francesc Joan, fins a l'octubre, amb les primeres acusacions d'heretgia i poc després l'inici de la investigació inquisitorial, amb la consegüent detenció dels beguins de la vila i d'aquí a les conseqüències del procés amb la sentència i confiscació dels béns, que arriba el 25 d'agost de 1345. Tot això permet fer entenedor un procés medieval de notable complexitat que l'autor ens presenta pas a pas i personatge per personatge.

Apuntem encara que en l'excepcionalitat d'aquest treball hi ha no sols l'amplíssim aparell crític i contextual aportat per Mn. Perarnau, sinó també el fet que, per portar endavant aquesta labor, ha desenvolupat una amplíssima recerca en els més importants arxius i fons documentals sobre l'esmentada temàtica, entre els quals hi havia en

el seu moment els originals conservats al Bisbat de Barcelona i al Museu de Vilafranca, en l'actualitat a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès. Aquest aspecte, així com el tema, justifica que l'Ajuntament de Vilafranca hagi volgut contribuir a fer possible una edició que imaginem de distribució prou difícil.

Les reflexions de l'apartat sobre els trenta anys transcorreguts des de la redacció original del treball remarquen la nombrosa bibliografia de caire genèric sobre l'època i l'entorn que s'ha donat en les darreres dècades i que, d'una o altra manera, ha contribuït a remarcar i a resituar aspectes d'un estudi que Josep Perarnau diu que ha vist que era sols un arbre entre un conjunt i que amb el pas dels anys li ha pogut anar esbossant la que seria una primera visió del bosc. L'edició, que es clou amb noves preguntes i interrogants històrics, es complementa amb un índex d'andropònims i títols, un de fons manuscrits i encara un tercer amb una taula alfabètica de mots llatins i catalans que apareixen en els textos. A la fi, un post scriptum en italià de Massimo Miglio.

J.S.B.

Josep Clarà i Antoni Gavalrà

LA FRACTURA MILITAR A LA GUERRA CIVIL (1936-1939) EL CAS DE JUAN FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ

Ed. Andana. Vilafranca 2010.

El fet de disposar de les memòries escrites per un carrabiner -per altra banda persona de remarcable intel·ligència i voluntat d'aprenentatge, tot i les greus mancances de formació derivades de l'època- ha permès als autors seguir i documentar la trajectòria vital d'un personatge que és també imatge de tants altres que, com ell, van fer un camí personal prou difícil en les misèries d'aquell Estat que acabaria veient com les contradiccions de dècades d'endarreriment i latifundisme caciquil acabaven en una guerra civil.

Com es diu en les pàgines d'epíleg, les memòries de Juan Fernández Fernández aporten notes personals fàcilment generalitzables en un període que comprèn gairebé la primera meitat del

segle XX. Més enllà dels fets estrictes, els autors, resseguint les memòries de Fernández i recollint-ne fragments puntuals, ens permeten entendre nombrosos aspectes de la vida, les condicions de treball i les intencionalitats que els van moure a intentar formar-se i millorar les seves condicions de vida. Des de la misèria pagesa andalusa i el treball a la mina, el seu pas per l'exèrcit i la manca de formació, fins al seu ingrés en el cos de carrabiners, amb tot el que comportava aquesta activitat professional, de desarrelament i mobilitat, amb el complement familiar.

El punt d'inflexió és, certament, el cop d'estat del 1936 i les situacions personals que se'n van derivar d'acord amb el punt geogràfic on el 18 de juliol va trobar uns i altres. No cal dir que el seu testimoni ens permet entendre igualment les misèries i el desordre de la Guerra Civil, el caire de revolució que es vivia a la rereguarda i els atacs indiscriminats sobre Catalunya que van caracteritzar els darrers mesos del conflicte. Més enllà del veritable atzucac personal que el tema va suposar per a homes com Juan Fernández, acostumats a l'ordre i la disciplina, la segona part del tema –resseguit amb tota mena de detall i dades pels autors del volum– el conforma la primera postguerra, amb la seva detenció i tot el procés judicial militar al qual se'l sotmet, imatge de l'altra part del desori i les arbitrarietats imposades pels guanyadors en una repressió de la qual el testimoni de Juan Fernández en aquest llibre ens en descobreix també aspectes prou específics.

J.M.L.

Salvador Llorac Santis

25 ANIVERSARI DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA D'ENÒLEGS

Ed. Associació Catalana d'Enòlegs. Vilafranca del Penedès, 2010

L'obra és un recull dels vint-i-cinc anys de l'Associació Catalana d'Enòlegs, on l'autor presenta un resum històric molt ben sintetitzat de l'activitat portada a terme per l'associació tan estretament vinculada amb la indústria vinícola.

El nucli i el mateix tractament temàtic ha estat dissenyat per l'investigador penedesenc Salvador Llorac i Santis, el qual, valent-se de la complicitat d'afinitats amb els estudis de química i bromatologia que formen part del seu currículum particular, ha anat desgranant una exposició informativa a partir

de la recerca personal i el buidat documental de l'associació, complementada amb aportacions orals i fotogràfiques dels principals protagonistes que hi han intervingut.

El treball excel·leix en els temes d'investigació, en concret quan es parla de persones que hi han tingut un paper important, pels seus estudis de química experimental (ciències empíriques). També destaca el tractament del món agroalimentari i la part que tracta sobre decrets i disposicions amb què s'ha anat configurant el camí que ha portat a reconèixer l'enologia com una eina de base científica amb identitat pròpia, l'estudi de la qual ha donat lloc, finalment, salvant diferents estadis, a l'opció d'una llicenciatura universitària.

Aquest treball tan important té, però, alguns punts de dispersió en el tractament, com poden ser les notes de peu de pàgina que, en alguns casos, resulten excessivament llargues com a tals i que, per contra, s'hauria agraït veure-les incloses en uns apèndixs biogràfics, quedant només els peus com a fil conductor.

Aprofitant aquesta puntualització, que no pretén ésser recriminàtoria, voldria fer notar algunes reincidències descriptives en aspectes que després trobem altra vegada, potser amb un tracte més ampli però la reiteració dels quals no deixa de sorprendre el lector. Pel qui no hagi viscut més o menys atent el batec d'aquestes agrupacions, no resulta fàcil entreveure la problemàtica que pot originar-se a partir d'unes relacions interprofessionals, de dependència-independència o de connivència amb els objectius professionals, en el marc de competències d'ordre institucional o polítiques que poden donar-se entre comunitats autònomes.

Obviant aquestes menudeses, direm que el llibre esdevé una bona eina de consulta per a tots els que vulguin aprofundir en un tema fortament relacionat amb la vitivinicultura, l'obtenció d'un producte que genera riquesa i benestar social al nostre país.

Tot el treball, i amb ell la il·lusió de la feina, ha estat glossat encertadament per l'autor, en la darrera part, no solament pel que fa a les assemblees ordinàries i extraordinàries celebrades, sinó també en aquella altra, igualment agraïda, dels congressos que s'han celebrat al llarg del període estudiat, juntament amb les principals qüestions tractades.

I com a colofó, l'obra inclou unes notes biogràfiques de cadascuna de les persones que han tingut la responsabilitat en la direcció d'aquesta jove entitat. Per molts anys!

Lluís Eroles Benabarre

Paton Soler**QUI DIA PASSA ANY EMPENY
(2011-1973) TRIA DE CANÇONS**

Edició de l'autor. Vilafranca 2011.

**SONA LA MÚSICA. 24 TONADES
PER A GRALLA**

Amb alguns textos de Joan Cuscó. Ed.Fasolcat. Barcelona 2011. Amb un CD.

BREL EN CATALÀ

CD amb carpeta. Edició de l'autor.

Incansable i intens, el cantautor vilafranquí continua produint material musicopoètic prou interessant, a la vegada que fa síntesi de gairebé trenta anys de camí, adapta Jaques Brel en base a treballs com els de Josep Maria Espinàs, hi aporta noves adaptacions, seves o de Fontxo Blanc, i encara hi inclou una peça d'homenatge al músic belga. I entre un i altre fa incursions en l'àmbit de la música popular amb un recull de 24 composicions per a gralla de les quals és autor i de les quals gaudeixen celebracions festamajorenques com la de les Cabanyes, els Gegants de Vilafranca i encara altres elements del folklore popular penedesenc. Com remarca Joan Cuscó en el text inicial de l'edició, *"les peces de Paton Soler són un repertori lligat a la creació de nous rituals de gegants, de dracs, de colles de falcons..."*. De cada composició se'n recull la partitura i, quan cal, alguns comentaris del mateix autor; el complement és un CD amb una selecció de set d'aquestes peces, en la seva major part arranjades per Joan Cuscó i interpretades pel seu grup de grallers.

El que ens dóna, però, la dimensió de la labor de Paton Soler en l'àmbit musical és el recull, en un volumet de petit format, amb il·lustracions, de mig centenar de cançons triades d'entre la producció del músic i cantautor vilafranquí des de les més recents del 2011 fins a les primeres del 1973, que és com dir prop de trenta anys de labor amb motiu d'haver aplegut cinquanta anys. Cançons de diversos discos i enregistraments, altres no enregistrades mai i encara una colla d'inèdites i alguna sense música. Ordenades de manera inversament proporcional, de les més recents a les primerenques, el llibre n'aplega la lletra i les referències tècniques, tot plegat en etapes creatives que Paton ha ordenat per colors,

des de l'època rosa fins a la del blau turquesa, passant per referències tan explícites com la caqui, algunes etapes més prolífiques, altres més breus. Tot plegat, un treball ben pacient, constant, mai desanimat, molt sovint popular, amb composicions de senzillesa i simplicitat; peces, però, que marquen tota una trajectòria vital. Hom imagina els músics penedesencs del segle XIX com en Paton cent cinquanta anys després, escampant lletra i música per aquí o per allà, sense esdevenir mai mite ni músic enriquit, sobrevivint tan sols per contribuir a la petita vida del nostre entorn, a la gresca més o menys quotidiana del nostre temps, compositors que han esdevingut populars perquè els seus treballs creatius han passat ja al patrimoni col·lectiu del nostre temps.

J.S.B.

Santi Borrell Giró**ELS DIES A LES MANS**

Edicions de Pedra. Vilafranca del Penedès 2010.

Encert en el títol per a un volum de poemes de temàtica amorosa, en un aplec de factura acurada però espartana en l'edició, amb disseny i il·lustracions d'Alonso Castellanos però amb alguna extravagància formal com la paginació en correspondència a les composicions i no a les pàgines del llibre, o l'ús i desús de les majúscules i la puntuació, punts per a la desorientació del lector en algun moment.

Més enllà de formalismes, Santi Borrell ens proposa composicions breus que juguen amb la metàfora per a desenvolupar el dubte de l'existència en l'estimació. Llenguatge ben simple, vers lliure, sense floritures lingüístiques, amb ús continuat –i en algun moment potser abusat– de l'estructura paral·lelística, o en jocs de paraules que en algun moment semblen anar més a l'al·literació que al contingut, amb anàfores i paral·lelismes que ajuden a manifestar les sensacions que mouen l'autor, però que potser en simplifiquen l'expressió o la fan insistent en excés.

Neta de contingut, la poesia de Sant Borrell ens promet entrar, una vegada més, en la temàtica amatoria sense arguments, sense entorn, sense referents identificables, disposat a aprofundir en el vell tema del joc de sentiments entre dos, amb ambients propis que poden desvetllar un neguit, universal, incondicional, que no té solució, que ja havia estat un menyspreu amorós. Exercici difícil

que, si no es reconduïx, porta al sentimentalisme, però que Borrell sap mantenir, en alguna ocasió amb algun detall anecdòtic com a "Postal de Praga" (p. 17), tot i que sense solució de continuïtat. Ens preguntem llavors si l'autor malbarata una història o si la defuig perquè no li interessa l'anecdota sinó el sentiment, no pas el detall sinó l'essència.

En recursos com la comparança ens sembla sentir-hi la veu de Neruda, en altres és el joc del "tu" fet metàfora com en l'obra del millor Pedro Salinas, en un propòsit que intenta esbrinar les seves múltiples possibilitats i que s'acaba diluint en la quarta i darrera part, tot i el caire breu de l'edició aquí un extens poemari de riu en el qual les paraules corren lleugeres i en la seva velocitat diuen poc, manllevem imatges i ens porten a una cloenda del llibre prou destacable que potser en justifica tota la lectura, que deixa entreveure una història veritable tot just apuntada, la història d'amor, desamor i desengany que obre el llibre en el títol i el clou en el darrer vers.

J. S. B.

Lluís Forns i Ventura

RETALLS DE VIDA (I. EL ROS DE CAL MANYÀ. II. UNA PROMESA ÉS UNA PROMESA)

Edició de l'autor. Sant Sadurn d'Anoia 2010.

Resulta gratificant veure que una persona del nostre entorn, amb una d'experiència acumulada durant els anys de la seva vida –una llarga i fructuosa vida, 96 anys viscuts fins avui–, ens sorprèn amb uns "quaderns" memorialístics tan rics i plens de vivències, d'humanitat i d'un encomiable esperit conceptualista intern, a tots els qui, més enllà del tracte personal de veïnatge, no havíem tingut ocasió de mantenir-hi converses que anessin més enllà de les salutacions habituals de cortesia.

Si en el primer dels "quaderns" ens ofería la perspectiva d'uns trets intimistes i familiars d'adolescència, així com d'inquietud per uns ideals inculcats, en part, durant la seva militància en el grup de minyons de muntanya primer i la Federació de Joves Cristians després, en el segon volum se'ns mostra des d'una perspectiva més concordant amb la formació i maduresa personal i professional, però a l'ensens també en una altra d'humanista i familiar, que li va reportar entrar, per la via de

matrimoni amb la pubilla, a la casa d'una família de terratinents respectable de la societat sadurninca de la primeria del segle XX.

Qui llegeixi aquestes "memòries" s'adonarà de la subtileza en la manera d'expressar-se de l'autor. Ni un mot ni una frase dubitativa, res fora de lloc però tampoc cap expressió que s'aparti d'un raonament d'arrel cartesiana.

Humanisme: cent per cent; il·lusió davant els reptes quotidians: més encara; impaciència i temperament: bon control.

Noranta-sis anys són anys però no pas incompatibles amb la il·lusió que posa en les coses, circumstància que promet augurar una tercera part d'aquests "quaderns".

Benaurada il·lusió per la feina que encara resta a fer!

Lluís Eroles Benabarre

Fèlix Villagrasa i Hernández

FRANCESC XAVIER LLORENS I BARBA. LA UNIVERSITAT DE BARCELONA I EL PENSAMENT CATALÀ AL SEGLE XIX

Ed. Llibres de l'Índex. Barcelona 2010.

Tot i els mots d'Espriu que enceten l'edició en els quals s'assegura que no hem d'esperar mai deixar record, sembla que per una vegada el temps fa justícia i, gairebé un segle i mig després de la mort d'aquell jove professor de filosofia de la Universitat de Barcelona que, amb cinquanta-dos anys, no ens va llegar pràcticament obra escrita, la figura humana i intel·lectual de Llorens i Barba rep el reconeixement, si més no bibliogràfic, amb diverses edicions que, des de fa més d'una dècada, insisteixen en la petjada que d'ell en va derivar, conjunt del qual aquest treball de Fèlix Villagrasa n'és la peça més notable pel que fa, com a mínim, al personatge històric i el seu entorn. Com remarca el doctor Casassas en les pàgines preliminars, aquesta biografia exhaustiva i seriosa sobre l'il·lustre vilafranquí ens el situa en l'entorn de la seva generació i l'àmbit vilafranquí, però també en l'entorn del que era la Universitat Literària de Barcelona, i remarca la responsabilitat de Llorens i Barba en la consolidació d'una "escola catalana" de filosofia.

Indiquem que estem davant un volum de

recerca aprofundida i no pas de divulgació, un treball intens acompanyat d'innombrables notes i una amplíssima bibliografia final i encara un sempre ben agraït índex onomàstic, amb un total de més de dues-centes cinquanta pàgines. Volum de consulta i de lectura pausada, d'entrada cercant l'entorn familiar i local, la seva vida acadèmica i la incorporació de Llorens al claustre universitari, amb una anàlisi aprofundida del conservadorisme en aquest entorn fins a la revolució del 1868 i la seva tasca docent fins a aquesta data.

Una segona part és dedicada al pensament de Xavier Llorens i Barba en el context filosòfic del seu temps, amb la presència de l'escola escocesa en la filosofia catalana i una anàlisi dels principals aspectes de l'escola filosòfica de Barcelona, així com un seguit de consideracions sobre els textos que ens han quedat de l'il·lustre vilafranquí. Finalment, en una tercera part Fèlix Villagrasa estudia l'entorn social de Llorens i el seu mestratge sobre personatges com Torras i Bages. En síntesi, un treball completíssim i ben interessant punt de referència en la bibliografia que ens ha de permetre entendre els diversos aspectes del segle XIX i la seva incidència sobre els temps actuals.

J.S.B.

Francesc Xavier Llorens i Barba

FILOSOFIA I CONSCIÈNCIA

Estudi i selecció de textos de Joan Cuscó Clarasó. Col. Eusebi Colomer. Facultat de Filosofia. Universitat Ramon Llull. Barcelona 2010.

Si en algunes ocasions els anys acaben fent justícia, en aquesta oportunitat és la mateixa Universitat la que fa justícia recuperant cinc textos certament introbables de qui fou filòsof vilafranquí i professor universitari, de vida breu i producció més breu encara. L'edició, de poc més d'un centenar de pàgines, aporta els textos revisats i ajustats al català, en algun cas amb traducció, per Joan Cuscó, però sense proposar-nos una edició crítica ni anotacions al peu. Com a contrapartida, però, Cuscó ens ofereix un ampli estudi introductori que ocupa la meitat del volum i en el qual contextualitza la biografia de l'il·lustre vilafranquí, les seves línies de pensament i els principals plantejaments filosòfics que després podem seguir en els textos. També analitza pas a pas les principals característiques de cadascun d'aquests textos.

De tot plegat en ressenya Cuscó el pas definitiu que aporta Llorens i Barba en l'assentament de la filosofia contemporània a Catalunya, amb un evident trencament amb les línies filosòfiques que amb anterioritat s'havien fet a la Universitat de Cervera, tot i la discontinuïtat que va suposar la seva mort prou jove, gairebé sense textos editats, i la discontinuïtat final que suposa al segle XX la Universitat franquista. Certament estem davant d'una ben interessant aportació a la bibliografia penedesenca en posar a l'abast aquest conjunt de textos de l'eminent filòsof i professor penedesenc.

J.S.B.

Tomàs Berdier i Montserrat

LES CANÇONS, LA LLUNA I EL SOL (1910- 1979)

Ed. Fasolcat. Barcelona 2010. Amb un CD.

L'excusa de recuperar tres composicions ben desconegudes del músic vilafranquí Tomàs Berdier, que a la vegada s'ofereixen enregistrades en un CD, permet a Joan Cuscó Clarasó com a coordinador de l'edició reivindicar tres personalitats de l'anomenada "generació Hèlix", no sols el músic, també l'escriptor Rodolf Llorens i Jordana com a autor de la lletra de dues de les peces i, com a complement, Pau Boada a la portada. Tres personatges que van veure la seva trajectòria rectificada pels esdeveniments de la història: Berdier i Llorens lluitarien a una i altra banda durant la Guerra Civil, el músic esdevindria membre de l'Ajuntament vilafranquí en l'equip de Manuel Benach, mentre Llorens emprendria el llarg camí vital de l'exili i Boada optaria per un cert exili interior de silenci i labor creativa.

Tot plegat es comenta en un ampli text introductori, amb el complement de les notes biogràfiques i la voluntat específica de reivindicar Tomàs Berdier, amb tota probabilitat el músic més notable de la Vilafranca del segle XX. L'edició acull també les partitures de les tres composicions, l'esmentat CD per a gaudir-ne de la interpretació i encara, a cura de l'historiador Jordi Romeu, un text de divulgació sobre el grup intel·lectual, a l'entorn de la publicació d'avantguarda *Hèlix* i els trets generacionals que els eren específics.

J.M.L.

Rodolf Llorens i Jordana**SERVIDUMBRE Y GRANDEZA DE LA FILOSOFÍA**

Ed. Lleonard Muntaner. Mallorca 2010.

Un nou motiu de celebració en aquest temps de recuperació de documents i edicions és aquest text, l'únic escrit en castellà, a l'exili, per Rodolf Llorens, en el conjunt de la seva producció bibliogràfica. Edició prou acurada, tot i que sense caire crític, amb un interessant text introductori del professor Ramon Alcoberro que recorda la trajectòria vital de l'autor, filòsof republicà en la línia de l'escola filosòfica barcelonina.

S'assegurava en l'àmbit vilafranquí que el volum era una contestació a l'obra de Ferrater Mora i que Llorens havia acceptat elaborar-lo en castellà des del convenciment que havia de ser un volum de referència escolar, però el llibre no va tenir la difusió que calia i Llorens no va poder dedicar-se professionalment a la docència, d'aquí també que la seva producció filosòfica no tingués continuïtat.

L'autor pretén, en paraules de Ramon Alcoberro, mostrar que tota filosofia constitueix, a la vegada i inseparablement, un art erístic i una ciència de la realitat. Ho fa en un volum de prop de dues-centes pàgines acabat de redactar a Caracues el 1948 en base a dues parts de sis capítols. L'enceta preguntant-se què és la filosofia i cercant tot seguit la seva relació amb la ciència, el prejudici clàssic o la interpretació de la història. En una segona part, Llorens es planteja un intermedi literari a l'entorn de la figura del Quixot per tot seguit entrar en temes com el tot o el no res, l'idioma de la filosofia o la passió i la comprensió. En conjunt, no direm pas que estem davant un volum de senzilla divulgació, però tampoc vol ser aquesta una aprofundida obra de pensament, de forma que la seva lectura esdevé agradable o poc feixuga per aquells que des dels anys universitaris no hem entrat a la cova platònica a observar les ombres.

J.M.L.

Joan Cuscó Clarasó**RODOLF LLORENS I JORDANA DE L'AVANTGUARDA A L'EXILI**

Ed. Ajuntament de Vilafranca 2010.

Una edició i una bona eina de divulgació en base a la conferència pronunciada al Saló de Sessions de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, en la diada de sant Jordi del 2010, com a homenatge al filòsof vilafranquí en la commemoració del centenari del seu naixement i dels 25 anys de la seva mort,

Cuscó es pregunta d'entrada per què cal recordar Llorens, potser per la seva lligó d'exemple però també d'honestedat, d'aquí que el millor homenatge en paraules de Cuscó sigui el de fer que la seva obra es mantingui viva i estigui a disposició de tothom en edicions recents. Des d'aquest plantejament inicial, l'autor ressegueix la trajectòria de Llorens, l'adolescència i el col·legi de Sant Ramon, el seu pas per la literatura de joventut i l'avantguarda, els fets d'octubre i el seu empresonament, i des d'aquí els esdeveniments de la guerra, l'exili i la seva dedicació al cinema.

Com és d'esperar, una part efectiva de l'exposició de Cuscó va estar dedicada a la vessant i la vocació filosòfica de Llorens i la seva incidència en l'educació, la política, la vida diària o la història. En la trajectòria biogràfica no oblidat la seva extensa labor al Centre Català de Caracues, els seus retorns a Catalunya de forma puntual i encara el paper de la generació Hèlix, així com els estudis inèdits que deixà més o menys apuntats en morir. L'exposició de Joan Cuscó es va cloure amb el plantejament de Llorens sobre l'hegemonia vilafranquina. Tot plegat, com escriu l'autor, l'apropament a l'obra i a la biografia del filòsof exiliat, permet descobrir el seu compromís d'acció amb la vida i amb el país des d'un pensament que defuig l'idealisme per aferrar-se a la realitat i actuar-hi.

J.M.L.

Joan Carles Borrego Pérez**EL PENEDÈS LLEGENDARI**

Ed. Cossetània. Valls 2010.

Decidit divulgador dels diversos elements de la nostra terra penedesenca, autor de volums de rutes i senderisme pels espais naturals i també d'alguna reeixida novel·la, Joan Carles Borrego deu haver anat aplegant al llarg dels anys un seguit d'informació complementària sobre aspectes tradicionals, artístics o històrics de la terra. De tot plegat n'ha publicat, amb una constància veritablement destriable, un conjunt de volums al qual ara s'afegeix aquest aplec de prop d'una seixantena de narracions de caire llegendari, recollides sovint més amb caràcter de divulgació que no pas de ressenya folklòrica tota vegada que en una nota bibliogràfica final esmenta més d'una dotzena de fons documentals on s'acullen bona part d'aquests referents.

L'autor hi ha treballat amb una destacable i agraïda prosa narrativa de voluntat i realització literària, un camí que li permet fer efectiva una clara voluntat de divulgació, de manera que la seva lectura, amb aportacions del mateix autor, esdevé especialment agraïda, exemple de la riquesa de manifestacions populars i tradicionals de la nostra terra. Davant l'ampli conjunt de narracions llegendàries, Joan Carles Borrego ha evitat la dispersió en base a agrupar-les en àmbits temàtics, des dels successos i les anècdotes ridícules, els bandolers, els animals fantàstics o les llegendes a l'entorn de les lluites de moros i cristians, fins als senyors feudals i els pagesos, l'entorn de les fades, follets, princeses i bruixes, i a la costa pirates, sense oblidar les creences religioses o els rectors i la misogínia.

J.S.B.

Francesc X. Puig Rovira**JOSEP JOAN LLORENS DOMINGO
(1938- 2008)**

Ed. Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. 2011. Col. Retrat núm. 37.

La sobtada desaparició de Josep Joan Llorens ha refermat el reconeixement a la seva labor professional i humana, un caire que amb voluntat d'homenatge tingué un reconeixement públic el passat mes de gener amb motiu del qual es va lliurar aquesta edició biogràfica en la que Puig Rovira repassa la trajectòria d'aquell jove orfe en els primers anys de postguerra que, amb totes les dificultats i més va acabar deixant una petjada específica en institucions vilanovines i penedesenques com l'escola Cossetània i el Cim, l'Aula de la Gent Gran, la parròquia de la Geltrú, la Biblioteca Museu Balaguer i la Casa d'Empara. Un punt i a part per a la seva tasca professional a Caixa Penedès de la que en el seu moment les pàgines d'aquesta revista se'n van fer ressò en rebre la sobtada notícia del seu malaurat traspàs.

En prop d'una cinquantena de pàgines Puig Rovira en ressegueix amb deteniment els detalls biogràfics, que li serveixen a la vegada per fer un dibuix de l'entorn vilanoví de la postguerra fins als nostres dies, tot veient com des de la labor de personatges com Llorens les dificultats van trobant possibles solucions i les iniciatives van fent camí en aquest espai del nostre temps que configura el Penedès contemporani i en el que Josep Joan Llorens hi va escriure no pas una pàgina memorable sinó nombrosíssims i notables detalls, notes a peu de pàgina, apunts de vida i humanitat.

J.S.B.

Lluís Solsona i Llorens

ARTICLES DE RECERCA HISTÒRICA CASTELLERA

Ed. Cossetània. Valls 2010. Col. L'Aixecador, 19.

En una àmplia i acurada edició de més de dues-centes pàgines amb diverses imatges històriques de moments castellers, Solsona ha resseguit en el decurs d'anys i panys les petjades del fet casteller en una àmplia labor de recerca a la premsa barcelonina i en indrets diversos, labor que li ha permès fer interessants troballes de moments, esdeveniments i detalls inicialment publicades en mitjans diversos i que ara s'apleguen per primera vegada en un volum amb pròleg de l'altafullenc Fontxo Blanc.

L'edició posa així al nostre abans una quarantena de treballs diversos que completen la panoràmica històrica castellera amb referències arbocènques, tarragonines i vallenques, però també de Reus i Altafulla, de Montblanc o de la plaça de Vilafranca, de la moixiganga igualadina, de la Riera i el Catllar o de la Vilanova castellera entre altres. Bàsicament es tracta de referències del segle XIX que ens remarquen, una vegada més, que l'espai històric del fet casteller té encara dades i referències per aportar i que, a hores d'ara, aquells dos mítics volums del "Món casteller" ja en mereixerien un tercer mercès a la labor d'un conjunt d'estudiosos i historiadors que com Solsona han fet de la passió castellera una dedicació de recerca en els fons documentals.

J.M.L.

Josep Mata

PAU BAQUÉS, REPUBLICÀ I RABASSAIRE

Ed. Ajuntament de Subirats. 2010.

Aquest és un llibre que ens ajuda a entendre les dimensions de la guerra civil, no pas des dels plantejaments globals i les contextualitzacions genèriques sinó des de la trajectòria vital d'un pagès de Subirats un rabassaire convençut de la necessitat de millorar les condicions de vida de la pagesia penedesenca i catalana, un home d'ideals que va fer camí en l'àmbit de la Unió de Rabassaires i que va saber mantenir-lo fins i tot després de la guerra, en

el camí de l'exili, que va seguir creient en els seus ideals.

Com remarca Ramon Arnabat al pròleg calia recuperar la figura de Pau Baqués, un home de projecció nacional en l'etapa republicana. Per altra banda l'autor en el pròleg ens insisteix en la necessitat de conèixer quina era la realitat d'aquell temps en l'entorn social i polític de casa nostra i aquesta és una de les bones feines que Josep Mata ha portat a terme en aquesta edició, per altra banda ben acurada i acompanyada de nombroses il·lustracions i elements documentals. Un volum que convida a la lectura i que sap mantenir aquell caràcter de crònica i eina d'aprenentatge que ha de tenir sempre la història.

J.S.B.

Ramon Bernat Mestre

SESLÈRIA. SIMFONIA PER UN ASSASSÍ

Ed. Setzevents 2010.

Una novel·la per a un protagonista tancat per la seva pròpia agorafòbia en una masia penedesenca, reclòs amb la voluntat d'escriure una obra que mai no s'enllesteix, condicionat per les dones que el mantenen, obsessionat per un cert entorn d'espai desconegut i detalls de novel·la gòtica, condicionat per la música, sotmès a un cert joc macabre en el que tots s'enganyen, les coses no són el que semblen i els espais mantenen amagatalls desconeguts, impulsat per uns certs quadres i –obligació específica. acompanyat de l'impulsiu consum de productes alcohòlics.

Tot plegat contribueix a fer d'aquesta nova peça narrativa de Ramon Bernat Mestre un exercici d'obsessions, un aconseguit treball de recerca de les possibilitats físiques en les que els personatges juguen i de com treballar aquest ambient tancat i malaltís. Una prosa com sempre directa, sense problemes, que convida a la lectura constant, però que a l'hora de la veritat ens mostra un treball de plantejament al darrera, una labor que potser no era tan evident en altres obres de l'autor i que aquí permeten cloure el fil argumental sense deixar línies penjades, argumentant els motius de cada situació.

J.M.L.